

Yksikön Toimintasuunnitelma 2018-2019

Varhaiskasvatusyksikkö
Kaivopuisto-Onnela-Tähtitorni

Helsinki

Varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelma

- Yksikkömme toimintasuunnitelma perustuu Opetushallituksen antamiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin sekä Helsingin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan (varhaiskasvatustalokunta 16.5.2017)
- Toimintasuunnitelmassa kuvataan, miten varhaiskasvatusta yksikössämme pedagogisesti käytännössä toteutetaan. Toimintasuunnitelma on ytimekäs kuvaus käytännön varhaiskasvatustoiminnastamme.
- Yksikkömme toimintasuunnitelma laaditaan aina uudelle toimintakaudelle ja siihen kirjataan toimintakauden varhaiskasvatuksen painopistealueet ja kehittämiskohteet.
- Jokaiselle lapselle laaditaan yhdessä perheen kanssa Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma (Vasu) ja esiopetuksessa lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (Leops).
- Ryhmäkohtainen toiminnan suunnitelma perustuu lapsen varhaiskasvatuksen- ja esiopetuksessa esiopetuksen suunnitelmaprosessista saatuun tietoon, Yksikön toimintasuunnitelmaan, Helsingin varhaiskasvatussuunnitelmaan, Vasu perusteisiin ja Esiopetuksen opetussuunnitelmaan.

Työtämme ohjaavat yhteiset arvot

- Helsinkiläinen varhaiskasvatus perustuu Vasu-perusteissa määritellyille arvoille sekä Helsingin kaupungin strategiaan 2017-2021
- Vasuperusteissa määritellyt arvot ovat:
 - Lapsuuden itseisarvo
 - Ihmisenä kasvaminen
 - Lapsen oikeudet
 - Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus
 - Perheiden monimuotoisuus
 - Terveellinen ja kestävä elämäntapa

Lapsen varhaiskasvatuksen aloittaminen

- Hoitopaikan varmistuminen/saaminen:
Kun perhe on saanut päätöksen varhaiskasvatuksesta, he ovat yhteydessä tulevaan ryhmän lastentarhanopettajaan sopiakseen tutustumiskäynnistä, aloituskeskustelusta, pehmeästä laskusta ja sen sisällöstä
Toimintakauden alussa aloittaville uusille perheille järjestämme kesäkuussa kaikissa toimipisteissä Tervetuloa –infotilaisuudet
Käymme perheiden kanssa aloituskeskustelun ennen varhaiskasvatuksen aloitusta tai pehmeän laskun aikana. Aloituskeskustelu aloittaa lapsen vasuprosessin ja yhteistyö perheiden kanssa alkaa
- Kun lapsi aloittaa varhaiskasvatuksessa:
Pehmeään laskuun on hyvä varata aikaa noin viisi päivää, jolloin lapsi harjoittelee päiväkodissa olemista aluksi yhdessä vanhempien kanssa. Vähitellen lapsi voi jäädä päiväkotiin pieniksi hetkiksi yksin, jonka jälkeen erossaoloaikaa pidennetään.
Lapsella on mahdollisuus valita oma tärkeä kasvattaja, joka on fyysisesti lähellä lasta ja emotionaalisesti lapsen saatavilla varhaiskasvatuksen sopeutumisvaiheessa. Kun lapsi on tutustunut hyvin yhteen kasvattajaan ja tuntee olonsa turvalliseksi, on luontevaa alkaa tutustua muuhun ympäristöön, lapsiin ja aikuisiin
- Lapsen vasuprosessi:
Lapsen vasuprosessi aloitetaan aloituskeskustelulla, joka pidetään ennen varhaiskasvatuksessa aloittamista
Kahden kuukauden kuluttua hoidon aloituksesta ryhmän lastentarhanopettaja käy vanhempien kanssa lapsen varhaiskasvatuskeskustelun, jossa käydään yhdessä läpi lapsen kehitykseen ja pedagogiseen toimintaan liittyvät tavoitteet. Yksilölliset tavoitteet kirjataan lapsen henkilökohtaiseen varhaiskasvatussuunnitelmaan.
Suunnitelmaa arvioidaan koko toimintakauden aikana ja siihen palataan tarvittaessa
Lapsen täyttäessä neljä vuotta pidämme yhteistyössä neuvolan kanssa Hyve4-keskustelu, joka vastaa sisällöltään laajaa hyvinvointitarkastusta
Vasuprosessissa keskusteluista ja kirjaamisesta vastaa ryhmän lastentarhanopettaja, mutta koko lapsen kanssa toimiva hoito- ja kasvatushenkilöstö on tärkeässä roolissa lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen havainnoinnissa ja arvioinnissa

Lapsen esiopetuksen aloittaminen

- Esiopetukseen hakeminen:
Varhaiskasvatusyksikkö Kaivopuisto-Onnela-Tähtitornin esiopetus on keskitetty päiväkotit Onnelaan
Kaikki kuusi vuotta täyttävät lapset saavat tammikuussa Tervetuloa eskariin infopakettina
Esiopetukseen haetaan sähköisesti tai jos tämä ei ole mahdollista voidaan hakemus toimittaa myös päiväkotiin
Päätös esiopetuksesta lähetetään sähköisesti vanhemmille huhtikuussa
Esiopetuksessa aloittaville lapsille järjestämme touko-kesäkuussa tutustumiskäynnit tulevaan esiopetusryhmään
Kesäkuussa järjestämme info tilaisuuden esiopetuksessa aloittavien lasten vanhemmille
- Kun lapsi aloittaa esiopetuksessa:
Varaamme toimintakauden alussa aikaa tutustumiseen ja ryhmäytymiseen
Esiopetus noudattaa perusopetuksen toimintaa ja loma-aikoja.
Esiopetusta järjestetään ma-pe 9-13 välisenä aikana, mutta esiopetuksen lisäksi lapsella on mahdollisuus myös varhaiskasvatukseen
- Lapsen Leops käytännöt:
Lokakuun loppuun mennessä esiopettaja pitää vanhempien kanssa leops keskustelun, jonka pohjalta laaditaan jokaiselle lapselle esiopetuksen oppimissuunnitelma (Leops)
Leops-keskusteluun varaamme aikaa puoli tuntia
Esiopetusvuoden aikana tehdään yhteistyötä lähikoulun (Tehtaankadun ala-aste) kanssa yhteistoimintasuunnitelman mukaisesti. Leops-lomakkeessa vanhemmilta kysytään suostumus yhteistyölle
Leopsia arvioidaan koko esiopetusvuoden ajan ja keväällä arviointitapaamisessa vanhempien ja lapsen kanssa yhdessä

Oppimisympäristö

Varhaiskasvatuksessa tavoitteena on varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen oppimisympäristö. Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja, paikkoja, yhteisöjä, käytäntöjä, välineitä ja tarvikkeita, jotka tukevat lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta.

- Meille on tärkeää, että yksikkömme oppimis- ja toimintaympäristö tukee koko yhteisön fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia ja turvallisuutta.
- Lapsilähtöisyys:
 - Meillä henkilökunta kohtaa lapsen myönteisesti.
 - Luomme yhdessä selkeitä, lapsen ikätason huomioonottavat toimintatavat.
 - Muokkaamme toimintaympäristöä lähtökohtana lasten mielenkiinnon kohteet ja kehitämme sitä lasten toiveiden, tarpeiden ja ajatusten mukaan.
 - Huolehdimme siitä, että oppimisympäristössämme on tilaa eri toiminnoille; leikki-, työskentely- ja oppimisvälineet ovat laadukkaita ja niitä on sopivasti lasten saatavilla.
 - Mahdollistamme elämyksellisessä oppimisympäristössä moniaistiset oppimiskokemukset.
 - Oppimisympäristössämme kunnioitamme erilaisuutta ja edistämme tasa-arvoa.
- Osallisuus:
 - Meillä tuetaan lapsia liittymään osaksi yhteisöä ja tarjoamme heille mahdollisuuksia vaikuttaa omaan lähiympäristöönsä ja itseään koskeviin asioihin.
 - Meillä kasvattaja rohkaisee ja kannustaa lasta ottamalla toiminnan lähtökohdaksi hänen toiveitaan ja ideoitaan.
 - Arvostamme ja iloitsemme lasten aikaansaannoksista ja muokkaamme oppimisympäristöä lasten toiminta- ja leikkitarpeiden mukaan.
- Kaupunginosamme mahdollisuudet:
 - Meillä oppiminen on kokonaisvaltaista ja sitä tapahtuu kaikkialla; kulttuuri- liikunta- ja ympäristökasvatuksessa.
 - Iloitsemme alueemme luonto- ja kulttuuriympäristöstä sekä osallistumme kaupunginosallemme ominaiseen toimintaan.
 - Retkeilemme meren rannalla, lähipuistoissa, vierailemme kirjastossa, torilla ja museoissa sekä teemme monialaista yhteistyötä järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa.
 - Kasvatamme lasten herkkyyttä aistia kotiseutunsa omaleimaisuutta, kuten arkkitehtuuria sekä kaupunkikeskustan elämän koko kirjoa ja sykettä äänineen, tuoksuineen ja ihmisineen.
- Arviointi:
 - Tarkastelemme, arvioimme ja muuntelemme oppimisympäristöjä yhdessä lasten kanssa koko toimintakauden aikana.

Toimintavuoden yhteiset tavoitteet

- Vasu- ja Leops-keskustelussa keskitymme lapsen vahvuuksien esiin nostamiseen ja tavoitteiden asettamiseen toimintakautta varten.
- Lapsen Vasuun ja Leops:n kirjatut tavoitteet ohjaavat lapsiryhmän toiminnan suunnittelua.
- Nostamme toimintaan sisältöjä lasten ja perheiden esittämistä toiveista.
- Arvioimme koko toimintakauden ajan lapsen kasvua ja kehitystä suhteessa lapsen Vasuun ja Leops:n kirjattuihin tavoitteisiin, sekä ryhmän toiminnan suunnitelmiin ja esiopetuksen toimintasuunnitelmaan.
- Keväällä käymme arviointikeskustelun, jossa asetettujen tavoitteiden toteutumista arvioidaan yhdessä lapsen ja vanhempien kanssa.
- Yksikön toimintasuunnitelmaan kirjaamme toimintakauden keskeisimmät periaatteet ja yksikön kehittämiskohteet, joita arvioimme koko työyhteisön kesken toimintakauden lopussa yksikön kehittämispäivänä.

Yksikön toimintakulttuuri

- Tavoitteet:
 - Leikki on lapsen tapa toimia ja tutkia ympäröivää todellisuutta. Leikki kehittää lapsen tunne- ja vuorovaikutustaitoja, vahvistaa toimintaan sitoutumista sekä rikastuttaa lapsen luovuutta ja mielikuvitusta.
 - Leikin maailmassa opitaan säätelyn taitoja; kohtaamaan erilaisuutta ja joustamaan omasta tahdosta ja ymmärtämään toista.
- Toimenpiteet:
 - Aikuinen omalla läsnäolollaan ja leikkiä ohjaamalla ja siihen osallistumalla tukee lapsen leikkiin kiinnittymistä. Leikkiympäristöt ovat hyvin moninaisia: päiväkotien sisätilat, päiväkodin piha-alue, metsät, kantakaupungin maisema ja leikkipuistot.
 - Leikkejä suunniteltaessa aikuisen tulee huomioida lasten ikätaso, toiminnan tavoitteet, lasten tarpeet sekä mahdollisuus pitkäkestoiseen leikkiin.
 - Aikuinen huolehtii siitä, että lelut ja leikkivälineet ovat lasten saatavilla
- Arviointi:
 - Leikki on arvokasta itsessään. Arvioinnin kohteeksi nousee aikuisen toiminta lapsen leikin mahdollistajana. Toimintavuoden kuluessa kasvattajat pohtivat työyhteisössä, pääseekö leikki toteutumaan optimaalisesti.

Laaja-alainen osaaminen

- Laaja-alaisen oppimisen alueet ovat:
 - ajattelu ja oppiminen
 - kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
 - itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
 - monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
 - osallistuminen ja vaikuttaminen.
- Tällä toimintakaudella painotamme näistä itsestä huolehtimista ja arjen taitoja.
 - Erilaisin pedagogisin toimenpitein vahvistetaan lapsen oman toiminnan ohjausta ikä- ja kehitystaso huomioiden.
 - Ikätasoisesti harjoittemme vastuun ottamista omasta toiminnasta ja syy-seuraus –suhteen hahmottamista

Oppimisen alueet

- Minä ja yhteisömme:
 - Vahvistamme lapsen käsitystä itsestä oppijana ja tuemme terveen itsetunnon kehittymistä.
 - Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa lapsen kokemusmaailma laajenee perheen ulkopuolelle ja aikuisen tuella hän harjoittelee uusien ihmisten ja tilanteiden kohtaamista sekä toisten huomioon ottamisen taitoja.
 - Tuemme lapsen minä pystyvyyden kehittymistä siten että ohjaamme häntä turvallisesti oman osaamisalueensa ulkokehälle. Kaiken pohjana on hyvä tunnesuhde lapsen ja aikuisen välillä. Lapsen saadessa onnistumisen kokemuksia lisää se hänen sisäistä motivaatioitaan ja joustavuutta kohdata uusia oppimisen haasteita. Oppiminen itsessään muuttuu lapselle palkitsevaksi.
- Kiusaamisen ehkäiseminen:
 - Kiusaamisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen on laaja yhteiskunnallinen tehtävä. Se on nostettu maassamme yhdeksi kärkihankkeeksi, jossa kiusaamisen ehkäiseminen aloitetaan jo varhaiskasvatuksessa.
 - Suunnitelmamme on osa yksikkömme toimintasuunnitelmaa. Materiaali on tehty arjessa helposti lähestyttäväksi ja haltuun otettavaksi käsikirjaksi.
 - Kiusaamisen ehkäiseminen on suunnitelmallista, pitkäjänteistä ja jatkuvaa arjessa tapahtuvaa toimintaa. Toiminta tarvitsee yhteisen arvopohjan, yhteisesti sovitut toimintatavat sekä yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen perustuvan toimintakulttuurin, johon kaikki varhaiskasvatuksen aikuiset, lapset ja vanhemmat ovat sitoutuneet.
- Fun Friends:
 - Päiväkoti Onnelan esiopetusryhmissä kiinnitetään huomiota lasten mielen hyvinvoinnin vahvistamiseen harjoittelemalla tunne- ja vuorovaikutustaitoja Fun Friends – ohjelman avulla. Ohjelma koostuu kahdestatoista tapaamisesta, joissa tutustutaan Friends-taitoihin leikkien, toiminnallisten harjoitteiden, konkreettisten esimerkkien ja satujen kautta. Ohjelmassa harjoitellaan omien tunteiden ymmärtämistä sekä muiden tunteiden huomioimista. Fun Friends tutustuttaa lapset rentoutumiseen sekä myönteisten ja kielteisten ajatusten tunnistamiseen. Lisäksi tavoitteena on lapsen myönteisen minäkuvan vahvistaminen. Ohjelmassa pyritään myös vanhempien osallistamiseen, jotta opitut taidot vahvistuisivat ja siirtyisivät osaksi lapsen jokapäiväistä arkea.

Yhteistyö ja viestintä

Yhteistyöllä tuetaan lapsen varhaiskasvatuksen järjestämistä siten, että jokainen lapsi saa oman kehityksensä ja tarpeidensa mukaista kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Vastuu yhteistyön toteutumisesta ja suunnitelmallisuudesta on varhaiskasvatuksen järjestäjillä. He vastaavat myös siitä, että yhteistyötä toteutetaan monialaisesti.

- Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö:

- Yhteistyö on meillä vuorovaikutteista ja huomioimme perheiden moninaisuuden ja lasten yksilölliset tarpeet
- Yhteistyöhön sisältyy varhaiskasvatuksessa lapsen varhaiskasvatussuunnitelmapirosessi, joka alkaa aloituskeskustelulla lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa.
- Laadimme vuosittain jokaiselle lapselle yhteistyössä huoltajien kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetuksessa lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman, joita arvioidaan toimintakauden aikana.

- Huoltajien osallisuus:

- Huoltajilla on mahdollisuus vaikuttaa toimintamme suunnitteluun ja kehittämiseen yhteistyössä henkilöstön ja lasten kanssa.
- Kuuntelemme huoltajien ehdotuksia ja ideoita vanhempainilloissa, sähköpostikyselyissä sekä varhaiskasvatus- ja esioppimissuunnitelmakeskusteluissa.
- Annamme huoltajille mahdollisuuden tuoda omaa osaamistaan ja läsnäoloaan päiväkotiin esimerkiksi lukemalla satuja, askartelemalla, musisoimalla tai esittelemällä omaa ammattiaan.
- Järjestämme huoltajille mahdollisuuksia tehdä, toimia ja osallistua yhteisiin tapahtumiin. Näitä ovat esimerkiksi työpajat, juhlat ja kahvitilaisuudet.
- Yksikössämme toimii aktiiviset vanhempaintoimikunnat, jotka mahdollistavat myös huoltajien keskinäisen vuorovaikutuksen.

- Viestintä huoltajille:

- Tiedotamme ja viestitämme yksikössämme toiminnasta ja toiminnan arvioinnista sähköpostilla. Tarvittaessa viestimme myös puhelimitse tai tekstiviestillä lapsen päivään liittyvissä asioissa.
- Dokumentoimme toimintaamme huoltajille valokuvaamalla ja videoimalla.
- Arkistoimme lasten omat työt kotiin vietäviksi.
- Jaamme huoltajien kanssa lasten päivittäiset kuulumiset ja tapahtumat tuonti- ja hakutilanteissa.

- Monialainen yhteistyö:

- Teemme yhteistyötä lapsen hyvinvoinnin, kasvun ja kehityksen tukemisessa neuvolan, lapsiperheiden sosiaalipalveluiden sekä lastensuojelun kanssa.
- Tarjoamme mahdollisuuden 3-vuotistarkastukseen päiväkodissa, jossa ovat mukana neuvolan terveydenhoitaja, suuhygienisti ja lastentarhanopettaja.
- Toteutamme neuvolan kanssa yhteistyössä myös Lasten Hyve4 –mallin mukaisesti laajan hyvinvointitarkastuksen.
- Hyödynnämme lähialueemme monipuolista kulttuuri-, liikunta ja ympäristökasvatustarjontaa tekemällä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.

Dokumentointi, arviointi ja kehittäminen

- Pedagoginen dokumentointi on kasvattajan väline toiminnan suuntaamisessa ja tavoitteiden muokkaamisessa. Lapsen kasvun ja oppimisen prosessia dokumentoidaan monipuolisia menetelmiä käyttäen.
- Lapsen kasvun ja oppimisen prosessia dokumentoidaan monipuolisiamenetelmiä käyttäen: havainnointi, sadutus, taidekasvatus, piirrospäiväkirja, lasten valo- ja videokuvaaminen. Vanhemmille reflektoidaan toimintaa säännöllisesti sähköpostitse.
- Työyhteisön sisällä arvioimme toimintaa viikoittain tiimikokouksissa, kuukausittain pedakokouksissa sekä toimintakauden lopussa yksikön kehittämispäivänä.
- iPadit ja älypuhelimet ovat aktiivisessa käytössä päivittäin kaikissa tiimeissä ja niitä käytetään toiminnan pedagogiseen dokumentointiin ja arviointiin, sekä lasten ja kasvattajien toiminnan havainnoinnin välineenä.

Kehittämiskohteemme toimintakaudella 2018-2019

- Yksikköemme digitavoite:
 - Kartoitamme henkilökunnan digiosaamisen tason
 - iPadit ja älypuhelimet ovat päivittäisessä käytössä kaikissa tiimeissä ja niitä käytetään viestintään ja toiminnan dokumentointiin vanhemmille
 - Pedagogisen toiminnan viikoittainen dokumentointi kuvaamalla/videoimalla lasten ja aikuisten toimintaa. Dokumentaatioita hyödynnetään lasten ja aikuisten toiminnan havainnointiin ja arviointiin
- Varhaiskasvatusalueemme yhteinen digitavoite:
 - Järjestetään tablettien käyttökoulutusta alueella työpajoissa
 - Kartoitetaan alueelta digiosaajat, jotka muodostavat alueen digiverkoston, joilta voi tarvittaessa kysyä neuvoa